

APROBAT

Vicepreședintele Curții de Apel Bălți

Aliona Corcenco

Notă informativă

Generalizarea practicii judiciare privind practica examinării cauzelor cu referire la stabilirea domiciliului copiilor minori

Conform planului de activitate a Colegiului Civil al Curții de Apel Bălți pentru anul 2021, ținând cont de importanța și actualitatea problemei legate de examinarea cauzelor civile cu referire la stabilirea domiciliului copiilor minori, s-a efectuat prezenta notă informativă.

Prezenta notă informativă a Direcției sistematizare, generalizare a practicii judiciare și relații cu publicul, cuprinde generalizarea practicii judiciare și analiza datelor statistice cu privire la examinarea cauzelor civile privind stabilirea domiciliului copiilor minori, pentru perioada anului 2020.

Prin urmare, în primul rând a fost studiată legislația națională și internațională care reglementează problema menționată, și anume:

- Constituția Republicii Moldova;
- Constituția Republicii Moldova; COMENTARIU, Editura ARC;
- Codul Civil al Republicii Moldova;
- Codul de Procedură Civilă a Republicii Moldova;
- Codul Familiei al Republicii Moldova;
- Legea privind drepturile copilului nr.338-XIII din 15 decembrie 1994;
- Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale;
- Convenția internațională din 20.11.1989 cu privire la drepturile copilului, în vigoare pentru RM din 25 februarie 1993.

Prezenta **NOTĂ INFORMATIVĂ** este efectuată în baza fișelor de evidență statistică a dosarelor civile aflate în procedura de examinare a Colegiului Civil al Curții de Apel Bălți și respectiv a deciziilor adoptate în cauzele civile în ordine de apel și plasate în P.I.G.D, pe perioada anului 2020.

Aspecte generale cu privire la practica examinării cauzelor civile privind practica examinării cauzelor cu referire la stabilirea domiciliului copiilor minori.

Procedura divorțului este cunoscută încă din cele mai vechi timpuri, dar prinde contur ca și instituție în perioada romanică. Căsătoria *cum manu* putea fi dizolvată prin voința soțului sau a *pater familiei* sale și căsătoria *sine manu* - prin voința soțului sau a soției sau prin acordul lor în căsătorie. Libertatea divorțului a fost unul dintre principiile de bază ale dreptului roman. Nu au existat restricții, în ceea ce privește încheierea unei căsătorii noi. În ziua de astăzi, posibilitatea de încetare a căsătoriei este asigurată în majoritatea țărilor. În unele dintre ele, unde tradițiile religioase sunt puternice, numai în secolul XX a fost legiferat (adesea pe baza unui referendum popular); de exemplu, în Irlanda, în 1995, a avut loc un astfel de referendum. Vaticanul are încă principiul absolutei indisolubilități a căsătoriei. În Israel se poate divorța, numai prin acordul reciproc al părților, fără un astfel de consimțământ, căsătoria nu poate fi desfăcută, nici măcar prin hotărâre judecătorească. Dacă o soție nu vrea un divorț, instanța poate doar să-și lase soțul să se căsătorească din nou, de vreme ce Tora (Pentateucul în iudaism) permite poligamia.

Legislația statului nostru prevede că, căsătoria poate înceta prin divorț (desfacere), în baza cererii unuia sau a ambilor soți, ori a tutorelui soțului declarat incapabil. În conformitate cu legislația actuală a Republicii Moldova, părțile la procesul de divorț (soții) își pot prezenta reciproc cerințe de natură materială cu privire la împărțirea proprietății, precum și probleme legate de creșterea copiilor și locul lor de domiciliu. Întrebările recente sunt în special actuale pentru foștii soți. Fiecare dintre părinți își doresc ca să lase copilul să trăiască cu ei și să exercite un control constant asupra educației și dezvoltării sale. Din această cauză, astfel de problemă necesită rezolvare legală, dat fiind faptul că copiii sunt mai vulnerabili decât adulții, dezvoltarea lor într-un mediu sănătos este esențială pentru viitorul unei societăți.

Legislația civilă în art.38 Cod Civil al R.M. dă definiția de domiciliu și reședință. Domiciliul persoanei fizice este locul unde aceasta își are reședința obișnuită. Se consideră că persoana își păstrează domiciliul atât timp cât nu și-a stabilit un altul. Reședința obișnuită demonstrează o legătură apropiată și stabilă a persoanei fizice cu locul vizat. La determinarea reședinței obișnuite se i-au în considerare toate elementele de fapt relevante, în special durata și regularitatea prezenței persoanei în locul vizat, precum și condițiile și motivele acestei prezențe.

Conform art.51 din Codul Familiei, un copil este recunoscut ca o persoană sub vârsta de optsprezece ani (excepție în cazul emancipării). Această prevedere corespunde art.1 din Convenția ONU „Drepturile copilului”, potrivit căruia, copil este orice ființă umană sub vârsta de 18 ani, cu excepția cazurilor când, în baza legilor aplicabile copilului, majoratul este stabilit sub această vârstă. Sarcina dreptului familiei este de a asigura respectarea drepturilor copiilor fără nicio discriminare în relațiile de familie.

Prin dispozițiile art.50 Codul familiei al R.M. se asigură egalitatea în drepturi ale copiilor, indiferent că sunt născuți în căsătorie sau în afara ei. Procedura alegerii și stabilirii ulterioare a locului de trai al copiilor, cu unul dintre părinți, este aplicată întotdeauna când vârsta lor este sub optsprezece ani.

Codul familiei al RM prevede și cazurile în care, căsătoria este desfăcută între soții care au copii minori și pe cale extrajudiciară. Astfel de cazuri sunt: în baza acordului

comun al soților, în cazurile în care între aceștia nu există neînțelegeri referitoare la partajul proprietății comune în devălmășie, la întreținerea, educația și domiciliul copiilor minori comuni sau la întreținerea unuia dintre soți, căsătoria este desfăcută la organul de stare civilă în a cărui rază teritorială se află domiciliul unuia dintre soți. La cererea unuia dintre soți, căsătoria poate fi desfăcută la organul de stare civilă, dacă celălalt soț este supus unei măsuri de ocrotire judiciare; b) a fost declarat dispărut; c) a fost condamnat la privațiune de libertate pe un termen mai mare de 3 ani.

Un părinte, care trăiește separat, are dreptul și corelativ obligația, de a-și crește copilul. Astfel de drepturi aparțin fiecăruia dintre părinți, indiferent cu cine trăiește copilul după divorț. În același timp, părintele cu care copilul său rămâne să trăiască după divorț, ar trebui să excludă posibilitatea creării de obstacole pentru celălalt părinte, în ceea ce privește participarea la creșterea copilului. Excepție pot fi circumstanțe și, dacă sunt dovedite în instanță și asigurate printr-o decizie judecătorească care a intrat în vigoare legală, în caz când comunicarea cu copilul dăunează sănătății lui fizice sau stării mentale, precum și dezvoltării morale a acestuia.

Familia este o instituție protejată de art.8 din Convenția europeană a drepturilor omului. În același context, art.51, 52 Codul familiei statuează dreptul copilului la abitație în familie și de a comunica cu părinții și alte rude. Art.16 din Legea nr.338 din 15.12.1994 privind drepturile copilului statuează, că fiecare copil are dreptul să locuiască în familie, să-și cunoască părinții, să beneficieze de grija lor, să coabiteze cu aceștia, cu excepția cazurilor în care despărțirea de un părinte sau de ambii părinți este necesară în interesul copilului. Părinții sau, după caz, reprezentanții săi legali sunt principalii responsabili de creșterea și dezvoltarea copilului. Aceștia trebuie să acționeze, în primul rând, în interesul suprem al copilului.

Conform art.38 alin.(2) din Codul familiei, în cazul lipsei unui acord între soți privind împărțirea bunurilor lor proprietate în devălmășie și plata pensiei de întreținere a copiilor și a unuia dintre soți, indicând mărimea acesteia, precum și privind determinarea părintelui, împreună cu care vor locui copiii minori comuni sau dacă se va dovedi, că acordul lezează drepturile și interesele copiilor minori sau ale unuia dintre soți, instanța judecătorească este obligată: să determine care dintre părinți va plăti pensia de întreținere a copiilor minori și mărimea acesteia; să stabilească cu cine dintre părinți vor locui copiii minori după divorț.

Art.63 din Codul familiei stipulează expres, că în cazul când părinții locuiesc separat, domiciliul copilului care nu a atins vârsta de 14 ani se determină prin acordul părinților. Dacă un atare acord lipsește, domiciliul minorului se stabilește de către instanța judecătorească, ținându-se cont de interesele și părerea copilului (dacă acesta a atins vârsta de 10 ani). În acest caz, instanța judecătorească va lua în considerare: atașamentul copilului față de fiecare dintre părinți, față de frați și surori; vârsta copilului; calitățile morale ale părinților; relațiile existente între fiecare părinte și copil; posibilitățile părinților de a crea condiții adecvate pentru educația și dezvoltarea copilului (îndeletnicirile și regimul de lucru, condițiile de trai etc.). La determinarea

domiciliului copilului minor, instanța judecătorească va cere și avizul autorității tutelare teritoriale, în a cărei rază teritorială se află domiciliul fiecăruia dintre părinți.

Disputele privind determinarea locului de domiciliu al copilului sunt unele dintre cele mai răspândite categorii de litigii pe rol în instanțele de judecată. Un rezumat al practicii judiciare arată, că atunci când decide o schimbare în locul de reședință al copilului, instanța trebuie să motiveze temeinic și să dea „motive serioase” pentru o astfel de decizie, în special: îndeplinirea necorespunzătoare de către mama (tatăl) copilului a îndatoririlor părintești, condițiile de viață nefavorabile pentru dezvoltarea copilului, calitățile personale ale părinților etc.

Bunăstarea materială a părinților tot are importanță, dar în niciun caz, nu este un factor decisiv pentru a decide soarta unui copil. Instanța folosește conceptul de „suficiență” a prestațiilor pentru dezvoltarea normală a unui minor, prin urmare, nu este cert faptul, că instanța va decide să stabilească domiciliul copilului cu cel mai bogat părinte. Nivelul veniturilor este considerat de instanță în mod individual, ținând cont de locul de reședință și de alte calități ale părintelui. Este posibil ca o anumită sumă, să nu fie suficientă pentru a trăi într-un oraș mare, dar mai mult decât suficient, pentru o viață confortabilă într-o localitate rurală. Condițiile de locuire sunt evaluate în funcție de locul de reședință al soților. Este important ca părintele, care cere dreptul de a stabili domiciliul copilului minor la domiciliul său, să dispună de un loc pentru jocuri și studii pentru copil, sau să existe posibilitatea unui astfel de aranjament. Nivelul condițiilor de viață este determinat de autoritatea tutelară, de la locul de domiciliu al fiecăruia dintre părinți, iar actul privind rezultatele examinării este înaintat instanței. Obiectul evaluării constă în: starea generală a spațiului de locuit; starea sanitară: curățenie, precizie, actualitatea curățării, lipsa insectelor și murdărie; confort: încălzire, disponibilitate de apă; disponibilitatea și starea unei camere sau un loc separat pentru un copil.

Este logic ca un părinte, care duce un stil de viață amoral, să aibă șanse mult mai puține de a avea hotărârea instanței judecătorești în favoarea sa. Sarcina instanței este de a identifica posibilele calități negative ale fiecăruia dintre părinți și de a proteja minorul de acestea. Astfel de impedimente ar putea fi: prezența unor probleme cu legea: condamnări, sancțiuni, reclamații la polițistul de sector de la vecini și rude; propensiunea la alcoolism, consumul de droguri, jocurile de noroc; stil de viață amoral și dizorganizat: sărbători zgomotoase obișnuite la domiciliu, risipire, parazitismul și lipsa de claritate a priorităților în viață etc. Atunci când instanța evaluează calitățile morale ale părintelui, se folosesc toate sursele posibile - certificate de la locul de reședință, informații de la ofițerul de poliție, declarațiile martorilor etc. O persoană care suferă de alcoolism sau condamnată pentru violență împotriva soțului / soției și a copiilor, nu are practic nicio șansă de a cere stabilirea domiciliului copilului cu el, chiar dacă condițiile sale materiale și de viață sunt de multe ori mai mari, decât capacitățile unui alt părinte.

Instanța, la stabilirea domiciliului copilului, de asemenea, trebuie să determine, cu care dintre părinți dorește să locuiască copilul. Cu toate acestea, de multe ori acest lucru necesită ajutorul specialiștilor, iar instanța ridică problema numirii unui examen psihologic medico-legal. Expertul va trebui să răspundă la întrebarea despre

afecțiunea copilului și dependența acestuia față de mamă și față de tată. Expertul va ajuta instanța să stabilească, care dintre părinți joacă în viața unui minor, un rol esențial și se va expune într-un raport, prin care va da avizul în scris, fie el pozitiv, fie negativ. Dacă este necesar, părțile pot solicita numirea unui examen repetat sau suplimentar, dacă există îndoieli obiective cu privire la temeinicia și corectitudinea acestuia. Părțile au, de asemenea, dreptul de a solicita numirea unei instituții sau a unui expert specific și au dreptul să propună o listă de probleme pentru soluționarea lor la examinare. Pe lângă fapte documentare, este important și comportamentul părților în instanță. Dacă unul dintre soți, se manifestă constant printr-o atitudine ofensatoare în ședința de judecată, acest lucru indică dezechilibrul său și poate influența negativ asupra formării opiniei instanței. Se întâmplă adesea, ca cel de-al doilea părinte să nu urmărească deloc interesele copilului, cerând să-l lase cu el, doar din principiu și din dorința de a-l enerva pe fostul său partener de viață, lipsindu-l de copil. Copilul devine un instrument de manipulare în mâinile unuia dintre soți, în timp ce al doilea părinte este atașat din toată inima de copil și îi dorește numai bine. Deciziile judecătorești nu ar trebui să se bazeze doar pe dovezi indirecte, interpretate cu pricepere de părintele în cauză și fără o evaluare efectivă a instanței asupra climatului moral și psihologic din familie.

Analiza statisticii judiciare cu privire la examinarea cauzelor civile cu referire la stabilirea domiciliului copiilor minori.

Conform datelor statistice, în perioada nominalizată în cadrul Curții de Apel Bălți au parvenit 57 cauze civile privind examinarea pricinilor ce țin de stabilirea domiciliului copiilor minori, dintre care examinate au fost 43 cauze pentru perioada anului 2020, restul dosarelor neîncheiate la sfârșitul perioadei raportate au constituit 14 cauze.

Rezultatele generalizării privitoare la acest compartiment relevă, că din 43 cauze examinate: în 8 cauze civile au fost emise hotărâri noi, în 2 cauze civile hotărârile primei instanțe au fost casate cu remiterea cauzei spre rejudecare, în 15 cauze civile apeluri au fost restituite și în 18 cauze civile hotărârile primei instanțe au fost menținute fără modificări.

Datele privind examinarea cauzelor civile privind stabilirea domiciliului copiilor minori de către judecătorii Colegiului Civil și de Contencios administrativ al Curții de Apel Bălți pentru perioada anului 2020, sunt următoarele:

Judecători	Cauze parvenite	Cauze examinate	Fără modifi cări	Hotărîre nouă	Rejudecare	Apel restituit	Retras apelul	Rest
A.Gheorghieș								
A.Toderaș								
E.Bejenaru								

A.Corcenco	5	1				1		4
D.Corolevschi	10	8	3	3		2		2
D.Stănilă	3	2	1			1		1
I.Grosu	6	4	1	1	1	1		2
A.Garbutz	8	6	1	1		4		2
A.Ciobanu	8	7	3	2	1	1		1
S.Procopciuc	5	5	3			2		
E.Grumeza	3	3	2			1		
N.Chircu	9	7	4	1		2		2
TOTAL	57	43	18	8	2	15		14

Examinarea cauzelor civile privind stabilirea domiciliului copiilor minori de către Judecătoriile din circumscripția Curții de Apel Bălți, pentru perioada anului 2020

Instanța de judecată	Cauze parvenite	Cauze examinate	Fără modificări	Hotărîre nouă	Rejudecare	Apel restituit	Retras apelul	Rest
Judecătoria Drochia, sediul Central	4	4	1	1		2		
Judecătoria Drochia, sediul Glodeni	5	2				2		3
Judecătoria Drochia, sediul Rîșcani	8	6	4		1	1		2
Judecătoria Bălți, sediul Central	12	9	4	2		3		3
Judecătoria Bălți, sediul Sîngerei	4	4	1	1		2		
Judecătoria Bălți, sediul Fălești	5	2	1			1		3
Judecătoria Edineț, sediul Central	7	6	3	2	1			1
Judecătoria Edineț, sediul Briceni	3	3	1			2		

Judecătoria Edineț, sediul Ocnîța	2	2	1	1				
Judecătoria Edineț, sediul Dondușeni	1	1				1		
Judecătoria Soroca, sediul Central	4	2	1	1				2
Judecătoria Soroca, sediul Florești	2	2	1			1		
TOTAL	57	43	18	8	2	15		14

PRACTICA JUDICIARĂ.

Ca urmare a studierii și analizei deciziilor adoptate și pronunțate de către Colegiile Civile și de Contencios Administrativ ale Curții de Apel Bălți, pe cauzele civile cu referire la stabilirea domiciliului copiilor minori s-a concluzionat că hotărârile primelor instanțe au fost casate, din următoarele motive:

1) Colegiul Civil și de Contencios Administrativ al Curții de Apel Bălți a conchis asupra netemeinicii concluziei judiciare a instanței de fond într-u cât cauza a fost judecată de instanță în absența unui participant la proces căruia nu i s-a comunicat locul, data și ora ședinței de judecată, fapt ce a determinat instanța de apel de a admite apelul declarant pe caz, cu casarea integrală a hotărârii instanței de fond cu restituirea pricinii la rejudecare, într-un alt complet de judecată.

Drept exemplu în acest aspect poate fi menționată decizia Colegiului Civil și de Contencios Administrativ al Curții de Apel Bălți din 27 februarie 2020 prin care în ședință publică a fost examinat apelul declarat de către V.L. reprezentată de către avocatul I.P. împotriva hotărârii judecătorei Drochia, sediul Rîșcani din 05.12.2019, în cauza civilă intentată de V.V. împotriva lui V.L. privind desfacerea căsătoriei și stabilirea domiciliului copiilor minori.

Prin urmare, s-a reținut că, la data de 22.10.2019, V.V. a depus cerere de chemare în judecată împotriva lui V.L. cu privire la desfacerea căsătoriei și stabilirea domiciliului copiilor minori. În motivarea acțiunii sale, reclamantul V.V. a indicat că, cu pârâta a înregistrat căsătoria la 10.05.2008 în primăria s.A, r-nul R., care a fost trecută în registrul actelor de stare civilă sub nr.3. Pentru ambii aceasta era prima căsătorie, de la căsătorie au doi copii minori: fiica V.M. și fiul V.I., care se afla la educația și întreținerea sa. În anii de căsătorie în relația lor s-a creat o atmosferă insuportabilă, de neînțelegere, deseori se certau. Incompatibilitatea caracterelor și viziunile contrare asupra modului și principiilor de conviețuire în contextul atmosferei create, l-au condus la convingerea fermă privind imposibilitatea păstrării familiei lor. În această situație, consideră inoportună menținerea familiei, eșuând toate

căile de împăcare, fapt pentru care și solicită desfacerea căsătoriei încheiate între ei. La încercările sale de a păstra familia, avea doar rezultate negative, ceea ce a atras după sine imposibilitatea concilierii familiale. Întrucât ei nu au ajuns la un acord comun în privința copiilor și au început a locui separat, a considerat că este necesar de a determina domiciliu copiilor minori cu el, deoarece pârâta manifesta un dezinteres față de creșterea și educația copiilor, sarcina aceasta revenindu-i în exclusivitate. Pârâta timp îndelungat se afla la câștig peste hotarele R. Moldova și nu se interesa de viața copiilor.

Reclamantul a considerat că cel mai rațional ar fi de stabilit domiciliul copiilor minori cu el. Suplimentar a mai menționat că, dispune de condiții materiale suficiente pentru a le asigura un nivel de trai decent și adecvat, pentru sănătatea și dezvoltarea fizică, intelectuală și spirituală, educarea, învățătura și pregătirea profesională a copilului. Din ancheta socială care a fost întocmită la 06.10.2019 rezultă că, el dispunea de condiții de trai foarte bune pentru întreținerea și educarea copiilor minori, ultimii sânt îngrijiți de el. Din referința eliberată la 09.10.2019 de către primăria s.A., r-nul R., rezultă că el este o persoană sociabilă, respectuoasă și stimată de către consăteni. Permanent are grijă de copii și nu face abuz de băuturi spirtoase. Din certificatul eliberat la 08.10.2019 de primăria s.A., r-nul R., rezultă că el locuiește împreună cu copiii V.M. și V.I., iar mama copiilor V.L. nu se află pe teritoriul satului și este plecată la câștig peste hotarele R. Moldova. Reclamantul își întemeiază acțiunea în baza art.art. 33-34, 54-63 Codul Familiei RM, art.art.166-167 CPC R.M. solicitînd: desfacerea căsătoriei și stabilirea domiciliul copiilor minori V.M. și V.I. împreună cu tatăl acestora.

Prin hotărârea Judecătorei Drochia, sediul Rîșcani din 05.12.2019 acțiunea a fost admisă integral, casatoria încheiată între V.V. și V.L. a fost desfăcută. Domiciliul copiilor minori V.M. și V.I. a fost stabilit cu tatăl acestora, V.V. S-a încasat din contul lui V.L. în beneficiul statului taxa de stat pentru înregistrarea desfacerii căsătoriei în mărime de 200,00 lei.

La data de 24.12.2019 V.L. a contestat hotărârea primei instanțe, solicitând casarea acesteia cu trimiterea cauzei la rejudecare. În motivarea apelului apelantul a invocat că, la examinarea prezentei cauze civile instanța de fond a ignorat următoarele circumstanțe importante speței, și anume: cine este culpabil de destrămarea familiei; nu a fost examinată chestiunea privind posibilitatea păstrării familiei; caracteristica de la locul de trai al subsemnatei; care este afecțiunea copiilor minori comuni față de fiecare din părinți; care sunt condițiile de trai ale subsemnatei; unde se afla subsemnata în perioada examinării cauze civile; cum vor fi protejate interesele copiilor dacă va fi stabilit domiciliul cu tatăl acestora. Drept consecință a faptului neelucidării de către instanța de fond a acestor circumstanțe a avut loc aplicarea eronată a prevederilor art.37, 63 ale Codului familiei R.M., în susținerea soluției emise. Totodată, la emiterea hotărîrii sale, instanța de fond nu a acordat eficiență prevederilor Codului de procedură civilă RM. În consecință, instanța de fond a examinat superficial cauza și în absența subsemnatei, fiind lezat dreptul subsemnatei la apărare, la posibilitatea de a prezenta probe, de a înainta acțiune reconvențională privind stabilirea domiciliului copiilor minori împreună cu mama, inclusiv de a

solicita termen de împăcare. A mai invocat că, la emiterea soluției, instanța de fond a încălcat prevederile CPC R.M. referitoare la: dreptul la apărare - art.8; drepturile părților în proces - art.60; comunicarea actelor de procedură - art.100-105; probe și mijloacele de probe - art.117,118,121; circumstanțele ce urmează a fi demonstrate de părți; temeinicia și legalitatea hotărârii judecătorești, circumstanțele ce urmează a fi soluționate la emiterea hotărârii - art.239-241. Apelanta a mai invocat că în perioada de examinare a cauzei civile a fost plecată peste hotarele Republicii Moldova: 04.10.2019-20.12.2019, drept dovadă servind datele din pașaportul subsemnatei.

În ședința de judecată apelanta L.V. și reprezentantul său, avocatul Iu.P., au susținut apelul și au solicitat admiterea lui. Intimatul V.V. și reprezentatul său, avocatul I.Ț., au solicitat respingerea apelului și menținerea hotărârii instanței de fond. Reprezentantul intervenientului accesoriu DASPF R. în instanța de apel nu s-a prezentat.

Audiind depozițiile părților, studiind argumentele apelului în raport cu materialele dosarului, Colegiul civil a considerat necesară admiterea apelului declarat, cu casarea hotărârii contestate și trimiterea cauzei la rejudecare din următoarele considerente.

Potrivit prevederilor art.385 alin.(1) lit.d) CPC RM instanța de apel, după ce judecă apelul, este în drept să admită apelul, să caseze integral hotărârea primei instanțe și să trimită pricina spre rejudecare în primă instanță doar în cazul în care s-au încălcat temeiurile prevăzute la art.388 alin.(1) lit.d) și i). La solicitarea participanților la proces, instanța de apel poate trimite pricina spre rejudecare în prima instanță în cazul prevăzut la art.388 alin.(1) lit.b).

Art.388 alin.(1) lit.b) CPC RM stipulează că hotărârea primei instanțe urmează a fi casată, dacă pricina a fost judecată de instanță în absența unui participant la proces căruia nu i s-a comunicat locul, data și ora ședinței de judecată.

În conformitate cu art.26 alin.(1), (2) CPC, procesele civile se desfășoară pe principiul contradictorialității și egalității părților în drepturile procedurale. Contradictorialitatea presupune organizarea procesului astfel încât părțile și ceilalți participanți la proces să aibă posibilitatea de a-și formula, argumenta și dovedi poziția în proces, de a alege modalitățile și mijloacele susținerii ei de sine stătător și independent de instanță, de alte organe și persoane, de a-și expune opinia asupra oricărei probleme de fapt și de drept care are legătură cu cauza dată judecării și de a-și expune punctul de vedere asupra inițiativelor instanței.

Judecarea cauzelor civile are loc în ședință de judecată cu înștiințarea obligatorie a participanților la proces despre locul, data și ora ședinței (art. 193 alin.(1) CPC).

Potrivit art.100 alin.(1) CPC, actele de procedură se comunică participanților la proces, contra semnătură, prin intermediul persoanei împuternicite, prin poștă, cu scrisoare recomandată și cu aviz de primire, prin intermediul biroului executorului judecătoresc sau prin alte mijloace care să asigure transmiterea textului cuprins în act și confirmarea primirii lui, precum și prin delegație judiciară.

Conform art.102 alin.(1) CPC, instanța înștiințează prin citație participanții la proces privitor la locul, data și ora ședinței de judecată. Citația și înștiințarea se trimit

prin scrisoare recomandată cu aviz de primire sau prin persoana împuternicită de judecată.

Potrivit art.105 alin.(1) CPC Citația și înștiințarea se trimit prin scrisoare recomandată cu aviz de primire sau prin persoana împuternicită de judecată. Data înmînării citației sau înștiințării se înscrie pe citație sau înștiințare în partea care se înmînează destinatarului, precum și pe cotor, care se restituie instanței. Alin.(5) al aceluiași articol stabilește că citația sau înștiințarea adresată persoanei fizice se înmînează personal contra semnătură pe cotor. Alin.(6) a art.105 CPC prevede că dacă nu îl va găsi pe destinatar la domiciliu sau la locul de muncă, persoana împuternicită să înmîneze citația sau înștiințarea o va înmîna unuia dintre membrii adulți ai familiei care locuiește împreună cu destinatarul și care și-a dat acordul să o primească, iar în lipsa acestora, o va remite organizației de exploatare a locuințelor, primăriei satului (comunei) ori administrației de la locul lui de muncă. Persoana care a primit citația sau înștiințarea este obligată să indice pe cotor numele și raporturile sale de rudenie cu destinatarul sau funcția sa. Totodată, ea este obligată să o înmîneze destinatarului cît mai curînd posibil.

Potrivit materialelor cauzei, cererea de chemare în judecată și înscrisurile anexate, au fost expediate în adresa lui V.L. la data de 25.10.2019, fiind recepționată la data de 31.10.2019, pe cotor nefiind indicat numele și raporturile de rudenie a persoanei care a recepționat scrisoarea cu destinatarul. La ședința din data de 28.11.2019 s-a dispus amânarea examinării cauzei pentru data de 05.12.2019 și deoarece la aceeași dată a fost prezentat și avizul DASPF, s-a prezumat că ședința din data de 28.11.2019 a fost ședința de pregătire a cauzei pentru dezbateri judiciare. Înscrișul prezentat de DASPF nu a fost expedit apelantei după cum nu a fost expedită nici citația pentru data de 05.12.2019. Totodată, potrivit copiei pașaportului apelantei, ultima în perioada 04.10.2019-20.12.2019 nu s-a aflat pe teritoriul Republicii Moldova.

Reieșind din cele relatate, raportate la prevederile legale, instanța de apel a constatat că, cauza civilă a fost examinată în lipsa pîrîtei V.L., căreia nu i s-a comunicat data și locul examinării prezentei cauze civile, ea fiind lipsită de mai multe drepturi procedurale, inclusiv dreptul de a înainta o cerere reconvențională, drept care nu a putut fi valorificat în instanța de apel, din care considerente hotărîrea primei instanțe a fost casată cu restituirea cauzei la rejudecare.

2) La examinarea cauzelor civile în ordine de apel privind stabilirea domiciliului copiilor minori s-a constatat și netemeinicia hotărîrilor primelor instanțe în latura: aplicării eronate a normele de drept material și procedural, nestabilirii de către instanțele de fond a tuturor circumstanțele cauzei care au importantă pentru soluționarea justă a pricinii și constatarea eronată a circumstanțele speței, analizei superficiale a probele cauzei, aspecte care au viciat legalitatea hotărîrilor instanțelor de fond cu determinarea casării lor integrale sau parțiale de către instanța de apel și pronunțarea unor noi decizii pe caz.

Spre exemplificarea motivelor menționate este reținută decizia Colegiului Civil și de Contencios Administrativ din 10.12.2020 prin care în ședință publică a fost examinată cererea de apel declarată de E.D. împotriva hotărîrii judecătoreiei Drochia,

sediul Central din 04.12.2019, în cauza civilă la cererea de chemare în judecată a lui E.E.către E.D., intervenient accesoriu Direcția Asistență Socială și Protecția Familiei Drochia privind desfacerea căsătoriei, stabilirea domiciliului copilului minor și încasarea pensiei de întreținere a copilului minor și cererea de chemare în judecată înaintată de E.D. către E.E., intervenient accesoriu Direcția Asistență Socială și Protecția Familiei Drochia privind desfacerea căsătoriei, stabilirea domiciliului copilului minor și încasarea pensiei de întreținere a copilului minor.

Astfel, se reține că, la data de 02.11.2018 reclamantul E.E. a depus cerere de chemare în judecată împotriva lui E.D. intervenient accesoriu Direcția Asistență Socială și Protecția Familiei Drochia, privind desfacerea căsătoriei, stabilirea domiciliului copilului minor și încasarea pensiei de întreținere a copilului minor. În motivarea cererii a indicat că, cu pârîta, E.D., au încheiat căsătoria la data de 17.04.2014, căsătoria a fost încheiată la Oficiul Stării Civile Drochia și trecută în registrul de stare civilă sub nr.43. Împreună au un copil minor, fiica E., născută la 04.12.2013, care se află la întreținerea reclamantului. Viața în comun cu pârîta a eșuat deoarece nu s-au potrivit cu caracterele și, respectiv era imposibil pe cale amiabilă soluționarea divergențelor apărute, iar din cauza menționată rezolvarea litigiilor nu se soldau cu succes. Relațiile familiale s-au tensionat de mult timp, din luna septembrie 2018 părțile nu mai duc traiul în comun, deoarece pârîta a abandonat familia și copilul și a plecat în Republica Italia. În situația creată nenumăratele șanse de reabilitare a situației acordate de către reclamant nu s-au soldat cu succes. Incompatibilitatea caracterelor și viziunile contrarii asupra modului și principiilor de conviețuire, în contextul destrămării, pe reclamant l-au condus la convingerea fermă privind imposibilitatea păstrării familiei. Mai mult ca atât, pârîta ducea viață privată, astfel considerînd că posibilități de reabilitare a familiei nu mai sunt. Prin urmare, a considerat oportun de a aduce la cunoștință faptul că, pârîta a mai abandonat anterior un copil, fiul din prima căsătorie, pentru care achită și pensie pentru întreținerea copilului minor. Prin prisma destrămării familiei și preocupării pârîtei de viața sa personală, creșterea, educarea și supravegherea fiicei i-a revenit reclamantului. Datorită acestui fapt copilul este foarte atașat de reclamant. Mai mult ca atât, avînd în vedere vîrsta fragedă a copilului și faptul că pârîta se afla peste hotarele țării în Republica Italia fără a avea un loc de muncă stabil, precum și condițiile de trai corespunzătoare, a considerat că pârîta nu a avut posibilitatea să crească și să educe copilul conform standardelor de educare.

Astfel, în interesele copilului, a considerat a fi oportun a stabili domiciliul copilului cu reclamantul. La moment, situația sa materială era puțin mai dificilă, deoarece din momentul destrămării familiei pârîta nu a contribuit cu nimic în bugetul familial, iar copilul creștea și întreținerea lui necesita tot mai multe surse financiare. Pârîta mergea la muncă peste hotarele țării unde realiza venituri considerabile. La momentul respectiv, potrivit informației prezentată de Biroul Național de Statistică, valoarea minimului de existență pentru anul 2018 pentru un copil cu vîrsta cuprinsă între 1-6 ani constituia în mediu 1560,70 lei. Prin prisma celor invocate, a considerat că de la pârîta urma a fi încasată o sumă mai mare decît ½ din minimul de existență, deoarece pârîta realiza venituri considerabile și nivelul de trai al copilului nu ar trebui

să sufere careva schimbări. Dat fiind faptul că, copilul era atașat mai mult de reclamant, se afla permanent cu reclamantul, de asemenea ținând cont de vârsta fragedă a copilului, considera că domiciliul copilului urma a fi stabilit cu reclamantul, deoarece îi poate crea copilului condiții normale pentru creșterea și educația lui.

A solicitat de a fi desfăcută căsătoria încheiată între E.E. și E.D., încheiată la 17 aprilie 2014 la Oficiul Stării Civile Drochia și trecută în registrul de stare civilă la nr.43, stabilirea domiciliului copilului minor fiicei E., născută la 04.12.2013 cu reclamantul E.E., încasarea pensiei de întreținere a copilului minor E.E., născută la 04.12.2013 în sumă bănească fixă de 1000 lei lunar.

La data de 03.04.2019 reclamanta E.D. a înaintat cerere de chemare în judecată către E.E., intervenient accesoriu Direcția Asistență Socială și Protecția Familiei Drochia, privind desfacerea căsătoriei, stabilirea domiciliului copilului minor și încasarea pensiei de întreținere a copilului minor. În motivarea cererii a indicat că, la data de 14.04.2014, a încheiat căsătoria cu pîrîtul E.E., căsătoria fiind înregistrată la Oficiul Stării Civile Drochia și trecută în registrul de stare civilă sub nr.43. La ea fiind a doua căsătorie, din căsătorie avînd un copil minor, fiica E., născută la 04.12.2013, care se afla la întreținerea și educația sa, fapt confirmat prin adeverința nr.245 din data de 21.03.2019, eliberată de Primăria s.N. r-l D. privind componența familiei. Pe parcursul timpului cît părțile au trăit împreună, au avut loc neplăceri și neînțelegeri. Avînd caractere diferite, în multe cazuri nu au găsit numitor comun pentru soluționarea diferitor probleme familiale. Relația cu pîrîtul s-a destrămat, din motiv că pîrîtul sistematic consuma băuturi alcoolice, aplica violența în familie față de ea și față de copilul minor cît și nu era angajat în cîmpul muncii și nu avea intenția a se angaja în cîmpul muncii pentru a întreține familia. Toate încercările anterioare de a salva familia și de a reabilita relațiile dintre părți nu sau soldat cu succes. Conform certificatului nr.245/1 din 21.03.2019, reclamanta locuia cu copilul în casa părinților săi. Conform caracteristicii eliberate de Primăria s.N. r-l D. reclamanta se caracteriza pozitiv și din partea autorității publice locale observații nu a avut. Conform anchetei sociale din data de 21.03.2019, reclamanta cu copilul minor loc în casa părinților reclamantei și are toate condițiile necesare pentru a stabili domiciliul copilului minor cu ea. Din partea pîrîtului nu avea un sprijin reciproc moral și material, fidelitate conjugală cît și prioritate pentru educarea copilului minor.

La data de 19.03.2019 a înaintat pretenție față de pîrîtul E.E. unde a solicitat: într-un termen de 7 zile din momentul primirii pretenției de a achita pensia alimentară pentru întreținerea copilului minor E.E., conform legii, în mărime de 1000 lei lunar; de a stabili în comun acord domiciliul copilului minor E.E., cu mama E.D.; de a fi desfăcută căsătoria încheiată între părți pe cale amiabilă, unde nu a primit nici un răspuns de la pîrîtul E.E. asupra pretenției înaintate. A solicitat de a fi desfăcută căsătoria încheiată între E.D. și E.E., la 17 aprilie 2014 la Oficiul Stării Civile Drochia și trecută în registrul de stare civilă la nr.43, stabilirea domiciliului copilului minor fiicei E., născută la 04.12.2013 cu reclamanta E.D., încasarea pensiei

de întreținere a copilului minor E.E., născută la 04.12.2013 în sumă bănească fixă de 1000 lei lunar.

Prin încheierea Judecătoriei Drochia, sediul Central din 12.11.2019 s-a dispus: ”a conexa pricina civilă cu nr.26-2-2080-04 04 2019 la cererea de chemare în judecată a lui E.D. către E.E., intervenient accesoriu Direcția Asistență Socială și Protecția Familiei Drochia privind desfacerea căsătoriei, stabilirea domiciliului copilului minor și încasarea pensiei de întreținere a copilului minor cu pricina civilă nr.26-2-6424-05 11 2018 la cererea de chemare în judecată înaintată de E.E. către E. D., intervenient accesoriu Direcția Asistență Socială și Protecția Familiei Drochia privind desfacerea căsătoriei, stabilirea domiciliului copilului minor și încasarea pensiei de întreținere a copilului minor, atribuindu-i numărul de înregistrare 26-2-6424-05 11 2018”.

Prin hotărârea Judecătoriei Drochia, sediul Central din 04.12.2019 s-a admis integral acțiunea civilă la cererea de chemare în judecată a lui E.E. către E.D., intervenient accesoriu Direcția Asistență Socială și Protecția Familiei Drochia privind desfacerea căsătoriei, stabilirea domiciliului copilului minor și încasarea pensiei de întreținere a copilului minor. S-a admis parțial acțiunea civilă la cererea de chemare în judecată a lui E.D. către E.E., intervenient accesoriu Direcția Asistență Socială și Protecția Familiei Drochia privind desfacerea căsătoriei, stabilirea domiciliului copilului minor și încasarea pensiei de întreținere a copilului minor. Căsătoria încheiată între E.E. și E. D. la 17.04.2014 și înregistrată la Oficiul Stării Civile Drochia sub numărul 43, s-a desfășurat. Pentru înregistrarea desfacerii căsătoriei s-a încasat de la E.E. și de la E.D. în beneficiul statului taxa de stat, în mărime de a câte 500 % a unității convenționale, stabilite de Legea Taxei de Stat. S-a determinat domiciliul copilului minor E.E., născută la 04.12.2013, cu tata E.E. S-a încasat de la E.D. în beneficiul lui E.E. pensie pentru întreținerea copilului minor, fiicei E.E. în sumă bănească fixă în mărime de 1000 lei lunar, începând cu 07.11.2018, pînă la majoratul copilului sau modificării stării materiale a părinților. S-a încasat de la E.D. în beneficiul lui E.E. cheltuielile de judecată în sumă de 5300,00 lei. S-a încasat de la E.D. în beneficiul statului taxa de stat 360 lei.

La data de 10.12.2019 E.D., reprezentată de avocatul I.R., a depus cerere de apel împotriva hotărârii primei instanțe, în care a solicitat casarea ei cu trimiterea cauzei la rejudecare. În motivarea apelului apelantul a invocat că, prima instanță nu a dat corect apreciere faptului că locul de trai al fiicei este la mama, care și o întreține, iar de cînd părțile au întrerupt relațiile familiare, fiica E. a trecut definitiv să locuiască cu mama ei, E.D. ca mai apoi, în luna octombrie 2019, ambele să plece în Italia, unde după procedura de înregistrare la locul lor de domiciliu, să fie încadrate în instituțiile preșcolare, fapte dovedite în instanța de judecată chiar de însăși reprezentanta lui E.E., prin anexarea la materialele cauzei a probelor confirmative la aceste circumstanțe de fapt ale cauzei, însă neglijate de către instanță. A considerat că instanța și-a bazat hotărârea pe înscrisurile din 2018, care la momentul adoptării hotărârii atacate, erau deja învechite și nu corespundeau realității, erau combătute de înscrisurile probatorii prezentate de către E.D. și reconfirmate de cele prezentate de avocata-representantă, însă în favoarea lui E.E. și contrar adevărului și

circumstanțelor de fapt și de drept al prezentei cauze conexe. Apelantul a mai considerat că o altă încălcare procesuală este examinarea prezentei cauze în lipsa reprezentantului DASP Drochia.

În ședința de judecată participanții la proces nu s-au prezentat instanța de apel dispunând examinarea cauzei în lipsa lor reieșind din prevederile art.379 alin.(2) CPC RM potrivit căruia neprezentarea în ședința de judecată a apelantului sau a intimatului, a reprezentanților acestora, precum și a unui alt participant la proces, citați legal despre locul, data și ora ședinței, nu împiedică judecarea apelului.

Analizând legalitatea și temeinicia hotărârii atacate, prin prisma argumentelor invocate de participanții la proces, a materialelor din dosar, Colegiul civil a considerat că apelul urmează a fi admis iar hotărârea casată cu emiterea unei noi hotărâri din următoarele considerente.

Conform art.385 lit. c) Cod de procedură civilă, instanța de apel, după ce judecă apelul, este în drept să admită apelul și să caseze integral sau parțial hotărârea primei instanțe, emițând o nouă hotărâre.

Conform art.386 alin.(1) Cod de procedură civilă, hotărârea primei instanțe se casează sau se modifică de instanța de apel dacă: a) circumstanțele importante pentru soluționarea pricinii nu au fost constatate și elucidate pe deplin; b) circumstanțele importante pentru soluționarea pricinii, pe care prima instanță le consideră constatate, nu au fost dovedite cu probe veridice și suficiente; c) concluziile primei instanțe, expuse în hotărâre, sînt în contradicție cu circumstanțele pricinii; d) normele de drept material sau normele de drept procedural au fost încălcate sau aplicate eronat.

Potrivit materialelor cauzei, la data de 02.11.2018 reclamantul E.E. a depus cerere de chemare în judecată împotriva lui E.D., intervenient accesoriu Direcția Asistență Socială și Protecția Familiei Drochia privind desfacerea căsătoriei, stabilirea domiciliului copilului minor și încasarea pensiei de întreținere a copilului minor.

La data de 03.04.2019 reclamanta E.D. a înaintat cerere de chemare în judecată către E.E., intervenient accesoriu Direcția Asistență Socială și Protecția Familiei Drochia privind desfacerea căsătoriei, stabilirea domiciliului copilului minor și încasarea pensiei de întreținere a copilului minor.

Prin încheierea Judecătoriai Drochia, sediul Central din 12.11.2019 s-a dispus: ”a conexa pricina civilă cu nr.26-2-2080-04 04 2019 la cererea de chemare în judecată a lui E.D. către E.E., intervenient accesoriu Direcția Asistență Socială și Protecția Familiei Drochia privind desfacerea căsătoriei, stabilirea domiciliului copilului minor și încasarea pensiei de întreținere a copilului minor cu pricina civilă nr.26-2-6424- 05112018 la cererea de chemare în judecată înaintată de E.E. către E.D., intervenient accesoriu Direcția Asistență Socială și Protecția Familiei Drochia privind desfacerea căsătoriei, stabilirea domiciliului copilului minor și încasarea pensiei de întreținere a copilului minor, atribuindu-i numărul de înregistrare 26-2-6424-05 11 2018”.

Prin hotărârea Judecătoriai Drochia, sediul Central din 04.12.2019 s-a admis integral acțiunea civilă la cererea de chemare în judecată a lui E.E. către E.D.,

intervenient accesoriu Direcția Asistență Socială și Protecția Familiei Drochia privind desfacerea căsătoriei, stabilirea domiciliului copilului minor și încasarea pensiei de întreținere a copilului minor. S-a admis parțial acțiunea civilă la cererea de chemare în judecată a lui E.D. către E.E., intervenient accesoriu Direcția Asistență Socială și Protecția Familiei Drochia privind desfacerea căsătoriei, stabilirea domiciliului copilului minor și încasarea pensiei de întreținere a copilului minor. Căsătoria încheiată între E.E. și E.D. la 17.04.2014 și înregistrată la Oficiul Stării Civile Drochia sub numărul 43, s-a desfășurat. Pentru înregistrarea desfacerii căsătoriei s-a încasat de la E.E. și de la E.D. în beneficiul statului taxa de stat, în mărime a câte 500 % unității convenționale, stabilite de Legea taxei de stat. S-a determinat domiciliul copilului minor E.E., născută la 04.12.2013, cu tata, E.E. S-a încasat de la E.D. în beneficiul lui E.E. pensie pentru întreținerea copilului minor, fiicei E.E. în sumă bănească fixă în mărime de 1000 lei lunar, începând cu 07.11.2018, până la majoratul copilului sau modificării stării materiale a părinților. S-a încasat de la E.D. în beneficiul lui E.E. cheltuielile de judecată în sumă de 5300,00 lei. S-a încasat de la E.D. în beneficiul statului taxa de stat 360 lei.

Pentru a hotărî astfel, instanța de fond a reținut că în ședința de judecată s-a constatat cu certitudine faptul că copilul minor se află la întreținerea și educația reclamantului; că potrivit confirmării eliberate de directorul grădiniței – creșă nr.13 ”LICURICI” nr.12 din 26.02.2019 se confirmă faptul că copilul a frecventat instituția preșcolară din anul 2016 până în luna februarie 2019 și că în tot acest timp de copil a avut grijă tatăl, care a respectat regimul de frecvență a copilului în instituție, copilul era îngrijit și achita regulat bonul de alimentație. A mai invocat instanța de fond că potrivit avizului cu privire la stabilirea domiciliului minorei nr.1594 din 17.12.2018 eliberat de Direcția de Asistență Socială și Protecție a Familiei Drochia se confirmă faptul că copilul era tratat cu dragoste din partea tatălui, iar conform actului de examinare a condițiilor de trai efectuat de către asistentul social comunitar din s.Nicoreni copilului îi erau create condiții decente pentru viață și trai și Autoritatea Tutelară Teritorială considera că tata E.E. dispunea de condiții necesare pentru ca domiciliul copilului E. să fie împreună cu tata. Astfel instanța a ajuns la concluzia că oportunitățile oferite de tată erau mai avantajoase intereselor copilului minor decât cele a mamei. La emiterea hotărîrii instanța nu a constatat și elucidat pe deplin circumstanțele importante pentru soluționarea pricinii, iar normele de drept material și procedural au fost aplicate eronat, ceea ce potrivit prevederilor art.386 alin.(1) lit.a),d) Cod de procedură civilă, este temei de casare a hotărîrii.

Potrivit art.267 lit.d) Cod de procedură civilă, instanța judecătorească scoate cererea de pe rol în cazul în care litigiul dintre aceleași părți, cu privire la același obiect și pe aceleași temeuri se află în curs de judecată la aceeași instanță sau la o alta. Instanța de apel a constatat inițial că, la data de 02.11.2018, cu pretenția privind desfacerea căsătoriei s-a adresat E.E. astfel, la data de 03.04.2019, la momentul înaintării cererii de chemare în judecată de către E.D. privind desfacerea căsătoriei, în aceeași instanță se afla deja în curs de judecare litigiul dintre aceleași părți, cu privire la același obiect și pe aceleași temeuri. Din considerentele date, cererea de

chemare în judecată înaintată de E.D. împotriva lui E.E. privind desfacerea căsătoriei a fost scoasă de pe rol.

Potrivit materialelor cauzei E.E. și E.D. au încheiat căsătoria la data de 14.04.2014 la Oficiul Stării Civile Drochia și trecută în registrul de stare civilă sub nr.43. Părțile fiind părinții copilului minor, fiica E., născută la 04.12.2013. În conformitate cu art.37 Codul familiei al R.M., (1) dacă soții au copii minori comuni, cu excepția cazurilor prevăzute la art.36 alin.(2), sau în lipsa acordului la divorț al unuia dintre soți, desfacerea căsătoriei are loc pe cale judecătorească. (2) Desfacerea căsătoriei are loc pe cale judecătorească și în cazurile când există acordul la divorț al ambilor soți, însă unul dintre ei refuză să se prezinte la oficiul stare civilă pentru soluționarea problemei. (3) Instanța judecătorească va desface căsătoria dacă va constata că conviețuirea soților și păstrarea familiei în continuare sînt imposibile. (4) Dacă, în procesul examinării cererii de desfacere a căsătoriei, unul dintre soți nu-și dă acordul la divorț, instanța judecătorească va amîna examinarea cauzei, stabilind un termen de împăcare de la o lună la 6 luni, cu excepția cauzelor de divorț pornite pe motivul violenței în familie confirmate prin probe.

Colegiul civil a constatat cu certitudine faptul că relațiile familiare s-au destrămat definitiv și din anul 2018 părțile nu întrețin careva relații de familie. Atît E.E. cît și E.D. solicită desfacerea căsătoriei, apreciind ca imposibilă refacerea relațiilor de familie, din aceste considerente, căsătoria urmează a fi desfăcută. Conform art.3 alin.(2) lit.b) al Legii taxei de stat, cuantumului taxei de stat pentru înregistrarea desfacerii căsătoriei în baza hotărîrii instanței judecătorești este de 1000% unități convenționale, care urmează a fi încasată în părți egale de la ambele părți, adică cîte 500% unități convenționale.

În conformitate cu art.60 alin.(1) și alin.(2) din Codul familiei, părinții au dreptul și sînt obligați să-și educe copiii conform propriilor convingeri, indiferent de faptul dacă locuiesc împreună sau separat. Părinții poartă răspundere pentru dezvoltarea fizică, intelectuală și spirituală a copiilor și au prioritate la educația lor față de oricare alte persoane. În conformitate cu art. 16 din Legea privind drepturile copilului nr. 338 din 15 decembrie 1994, fiecare copil are dreptul să locuiască în familie, să-și cunoască părinții, să beneficieze de grija lor, să coabiteze cu aceștia, cu excepția cazurilor în care despărțirea de un părinte sau de ambii părinți este necesară în interesul copilului.

În baza art.3 alin.(1) din Convenția internațională cu privire la drepturile copilului, în toate acțiunile care privesc copiii, întreprinse de instituțiile de asistență socială publice sau private, de instanțele judecătorești, autoritățile administrative sau organele legislative, interesele copilului vor prevala. În sensul normelor enunțate este de înțeles că criteriul de bază în toate litigiile de familie în care sunt implicați copii minori îl reprezintă principiul asigurării și promovării cu prioritate a interesului superior al copilului.

Potrivit art.63 Codul familiei, în cazul cînd părinții locuiesc separat, domiciliul copilului care nu a atins vârsta de 14 ani se determină prin acordul părinților. Dacă un atare acord lipsește, domiciliul minorului se stabilește de către instanța judecătorească, ținându-se cont de interesele și părerea copilului (dacă acesta a atins

vârsta de 10 ani). În acest caz, instanța judecătorească va lua în considerare atașamentul copilului față de fiecare dintre părinți, față de frați și surori, vârsta copilului, calitățile morale ale părinților, relațiile existente între fiecare părinte și copil, posibilitățile părinților de a crea condiții adecvate pentru educația și dezvoltarea copilului (îndeletnicirile și regimul de lucru, condițiile de trai etc.). La determinarea domiciliului copilului minor, instanța judecătorească va cere și avizul autorității tutelare teritoriale în a cărei rază teritorială se află domiciliul fiecăruia dintre părinți.

Raportând la caz prevederile legale enunțate în coroborare cu relatările stabilite instanța de apel reiterează că în cazul examinării litigiilor cu privire la stabilirea domiciliului copilului minor în cazul în care părinții locuiesc separat, urmează să se țină cont exclusiv de interesul superior al copilului. Prin urmare, și la încredințarea copiilor minori, condiția esențială de care instanțele judecătorești au îndatorirea să se pronunțe, constă în interesul superior al copilului, interes ce urmează a fi stabilit prin examinarea tuturor criteriilor consacrate în acest domeniu.

Examinând superioritatea unuia dintre drepturi, trebuie să se țină cont de art.18 din Convenția cu privire la drepturile copilului, care prevede că statele părți vor depune eforturi pentru asigurarea recunoașterii principiului potrivit căruia ambii părinți au responsabilități comune pentru creșterea și dezvoltarea copilului. Părinții sau, după caz, reprezentanții săi legali sunt principalii responsabili de creșterea și dezvoltarea copilului. Aceștia trebuie să acționeze, în primul rând, în interesul suprem al copilului. Aceste criterii, stabilite de practica Curții Europene a Drepturilor Omului, dar și de legislația națională sunt: vârsta copilului, posibilitățile părintelui de a-i asigura o bună dezvoltare fizică, intelectuală și morală, atașamentul față de copilul minor, precum și al minorului față de părinte, grija manifestată de părinți în timpul conviețuirii și după despărțirea lor în fapt, precum și altele asemenea. Totodată, criteriile de apreciere a interesului superior al minorului formează un ansamblu guvernat de principiul egalității, ceea ce înseamnă că nu poate reține caracterul primordial sau determinant al unuia sau altuia dintre criteriile respective.

Conform art.51 alin.(1), (3) Codul familiei, se consideră copil persoana care nu a atins vârsta de 18 ani (majoratul). Fiecare copil are dreptul să locuiască în familie, să-și cunoască părinții, să beneficieze de grija lor, să coabiteze cu ei, cu excepția cazurilor când aceasta contravine intereselor copilului. Copilul are dreptul la educație din partea părinților, la dezvoltarea capacităților intelectuale, la libertatea gândirii și conștiinței, la apărarea demnității și onoarei.

Potrivit anchetei sociale Evaluarea inițială, din 21.03.2019, Comisia de examinare a condițiilor locative a constatat că E.D. dispunea de condiții de trai satisfăcătoare, locuind cu fiica sa E. împreună cu părinții în gospodăria acestora. Potrivit anchetei sociale, Evaluarea inițială, din 30.10.2018, E.E. la fel locuia în gospodăria părinților cu copilul și dispunea de condiții de trai satisfăcătoare. Certificatul de la f.d.73 confirma că copilul E.E. a frecventat grădinița nr.13 "Licurici" din 2016 pînă în februarie 2019, deci ancheta socială din 30.10.2018 nu

corespunde realității or, nu putea copilul să frecventeze grădinița din or. Chișinău și să locuiască în s.N. r-nul D.

Totodată instanța de apel a constatat că la materialele cauzei nu au fost prezentate probe ce ar identifica condiții de trai deosebite ale părților în baza cărora s-ar putea determina cu certitudine cu care din părinți va fi în interesul copilului de a fi stabilit domiciliul. Colegiul civil a mai considerat că reieșind din vârsta copilului și din faptul că acesta s-a aflat tot timpul la întreținerea mamei, după destrămarea familiei a rămas să locuiască cu mama, actualmente locuiește cu mama, domiciliul copilului urmează să fie stabilit cu mama. Conform înscrisului de la f.d.71, D.E. periodic mergea la lucru în Italia astfel era normal ca de copil să aibă grijă tatăl și faptul dat nu era suficient pentru a stabili domiciliul copilului cu tata. E de menționat că tatăl și mama sunt figuri importante de atașament, care au rol decisiv în dezvoltarea emoțională și socială a copilului, atât timp cât calitatea interacțiunilor lor va condiționa calitatea relațiilor sociale. Interesul superior al copilului reclamă menținerea acestuia cât mai mult timp într-un mediu familial normal și echilibrat în prezența ambilor părinți pentru că riscul ruperii echilibrului sufletesc al acestuia este foarte mare odată cu încredințarea sa unuia sau altuia dintre părinți. De aceea, după separarea părinților menținerea și încurajarea relației copilului cu părintele cu care minorul nu locuiește în mod statornic, devine vitală pentru dezvoltarea sa morală normală. Interesul superior al copilului, în general, este legat de posibilitatea de a putea accesa nelimitat pe ambii părinți pentru a putea dezvolta relații echilibrate și armonioase cu ambii părinți. Relațiile personale trebuie să se realizeze neîngrădit, restrângerea acestora fiind necesară numai în condiții deosebite pentru protejarea copilului.

La caz, este de menționat că normele de drept național și internațional stabilesc că răspunderea pentru creșterea copilului și asigurarea dezvoltării sale le revine ambilor părinți, care indiferent de situațiile de conflict apărute între ei trebuie să se conducă înainte de orice după interesul superior al copilului. Oricărui copilul îi este recunoscut dreptul la un nivel de viață suficient pentru dezvoltarea sa fizică, mintală, spirituală, morală și socială, iar părinților care au în grijă un copil le revine în primul rând responsabilitatea de a asigura, în limita posibilităților și a mijloacelor lor financiare, condițiile de viață necesare dezvoltării copilului.

În conformitate cu art.74 Codul Familiei, părinții sînt obligați să-și întrețină copiii minori și copiii majori inapți de muncă care necesită sprijin material. Modul de plată a pensiei de întreținere se determină în baza unui contract încheiat între părinți sau între părinți și copilul major inapt de muncă. Dacă lipsește un atare contract și părinții nu participă la întreținerea copiilor, pensia de întreținere se încasează pe cale judecătorească, la cererea unuia dintre părinți, a tutorelui copilului sau a autorității tutelare.

În conformitate cu art.75 Codul Familiei, pensia de întreținere pentru copilul minor se încasează din salariul și/sau din alte venituri ale părinților în mărime de 1/4 – pentru un copil, 1/3 – pentru 2 copii și 1/2 – pentru 3 și mai mulți copii. Cuantumul cotelor stabilite la alin.(1) poate fi micșorat sau majorat de instanța judecătorească, ținîndu-se cont de starea materială și familială a părinților, de alte circumstanțe

importante. În cazul în care unii copii rămân cu un părinte, iar alții – cu celălalt, pensia de întreținere plătită în favoarea părintelui mai puțin asigurat se stabilește într-o sumă bănească fixă, determinată conform art.76.

În conformitate cu art.76 Codul Familiei, în cazurile când părintele care datorează întreținerea copilului său are un salariu și/sau alte venituri neregulate sau fluctuabile ori primește salariu și/sau alte venituri, total sau parțial, în natură, ori nu are un salariu și/sau alte venituri, precum și în alte cazuri când, din anumite motive, încasarea pensiei de întreținere, sub forma unei cote din salariu și/sau alte venituri, este imposibilă, dificilă sau lezează substanțial interesele uneia dintre părți, instanța judecătorească poate să stabilească cuantumul pensiei de întreținere într-o sumă bănească fixă plătită lunar sau, concomitent, într-o sumă bănească fixă și sub forma unei cote din salariu și/sau alte venituri conform art.75. Cuantumul sumei bănești fixe încasate în conformitate cu alin.(1) se determină de instanța judecătorească, ținându-se cont de starea materială și familială a părților, de alte circumstanțe importante și păstrându-se, dacă este posibil, nivelul anterior de asigurare materială a copilului.

Potrivit art.58 alin.(1) Codul familiei, părinții au drepturi și obligații egale față de copii, indiferent de faptul dacă copiii sînt născuți în căsătorie sau în afara ei, dacă locuiesc împreună cu părinții sau separat. Potrivit art.18 alin.(1) al Legii privind drepturile copilului nr.338 din 15 decembrie 1994, ambii părinți, în egală măsură poartă răspundere în principal pentru dezvoltarea fizică, intelectuală, spirituală și socială a copilului, ținînd cont în primul rînd de interesele acestuia. Totodată, potrivit prevederilor europene și anume, art.18 alin.(1) al Convenției internaționale din 20.11.1989 cu privire la drepturile copilului, în vigoare pentru RM din 25 februarie 1993, prevede că statele părți vor depune eforturi pentru asigurarea recunoașterii principiului potrivit căruia ambii părinții au o răspundere comună pentru creșterea și dezvoltarea copilului, iar art.27 alin. (2) din Convenția sus-menționată, prevede că părinților le revine în primul rînd responsabilitatea, de a asigura, în limitele posibilităților și a mijloacelor lor financiare, condițiile de viață necesare dezvoltării copilului. Prevedere similară conține și art.27 alin. (2) al Convenției, care prevede că părinților și oricăror altor persoane care au grijă de copil le revine în primul rînd responsabilitatea de a asigura, în limita posibilităților și mijloacelor lor financiare, condițiile de viață necesare copilului.

Deoarece domiciliul copilului a fost stabilit cu mama, E.D., urmează a fi admisă și pretenția privind încasarea pensiei de întreținere a copilului minor din contul lui E.E. Totodată, instanței nu i-a fost prezentată nici o informație referitor la veniturile celui din urmă, respectiv, încasarea pensiei de întreținere urmează să se efectueze într-o sumă bănească fixă plătită lunar.

Potrivit datelor Biroului Național de Statistică Valoarea minimul de existență pentru un copil în vîrstă de 7-17 ani constituie până la 2198,8 lei iar D.E. a solicitat încasarea sumei de 1000 lei lunar. Astfel, reieșind din faptul că părinții sunt obligați să contribuie în egală măsură la întreținerea copiilor, că instanța nu poate ieși din limitele pretențiilor, Colegiul civil a considerat necesar de a încasa de la E.E. în folosul lui E.D., pensia de întreținere pentru copilul minor în mărime de 1000 lei

lunar, începînd cu 03.04.2020 și pînă la majorat. Potrivit prevederilor art.84 Cod de procedură civilă, se impune cu taxă de stat fiecare cerere de chemare în judecată (inițială și reconvențională), cererea intervenientului principal, cererea vizînd pricinile cu procedură specială, cererea de eliberare a ordonanței judecătorești, cererea de declarare a insolvabilității, cererea de eliberare a titlului executoriu privind executarea hotărîrilor arbitrale, cererea de apel, cererea de recurs, precum și cererea de eliberare a copiilor (duplicatelor) de pe actele judecătorești.

Art.83 Cod de procedură civilă, stipulează că taxa de stat se determină în funcție de caracterul și valoarea acțiunii, iar în acțiunile nepatrimoniale și în alte cazuri prevăzute de lege, în proporții fixe, conform Legii taxei de stat. Art.3 lit.a) a Legii taxei de stat stipulează că pentru cererile de chemare în judecată privitor la litigiile cu caracter patrimonial, cererile de contestare a unui titlu executoriu sau a unui alt document prin care încasarea se produce în mod incontestabil se achită 3% din valoarea acțiunii sau suma contestată dar nu mai puțin de 150 lei și nu mai mult de 25000 lei pentru persoanele fizice și nu mai puțin de 270 lei și nu mai mult de 50000 lei pentru persoanele juridice.

Potrivit prevederilor art.87 alin.(1) lit.c) Cod de procedură civilă, în acțiunile pentru plata pensiei de întreținere valoarea acțiunii se determină din suma totală a obligațiilor de plată pe un an. La înaintarea acțiunii, reclamanții în cauzele privind încasarea pensiei de întreținere sunt scutiți de plata taxei de stat în temeiul art.85 Cod de procedură civilă. Totodată, potrivit art.98 alin.(1) Cod de procedură civilă, cheltuielile aferente judecării cauzei, suportate de instanța judecătorească, precum și taxa de stat, de a căror plată reclamantul a fost scutit, se încasează la buget de la pîrît proporțional părții admise din acțiune dacă pîrîtul nu este scutit de plata cheltuielilor de judecată.

Astfel, reieșind din faptul că acțiunea înaintată de E.D. a fost admisă, a fost încasată de la E.E. în folosul statului taxa de stat în sumă de 360 lei.

3) Prin analiza deciziilor emise de către Colegiile Civile ale Curții de Apel Bălți în cauze civile privind stabilirea domiciliului copiilor minori în majoritatea cazurilor parvenite spre examinare în instanța de apel, s-a constatat că instanța de apel prin încheiere restituie apelul, din motiv că: la depunerea apelului nu s-a anexat dovada de plată a taxei de stat; nu a fost depus de către apelant, apelul motivat pe caz; apelul a fost depus în afara termenului legal, iar apelantul nu a solicitat repunerea în termen și fără motive întemeiate nu se lichidează de către apelanți neajunsurile în baza termenului stabilit de către instanța de apel.

În contextul celor reținute și menționate, se notează încheierea Colegiului Civil și de Contencios Administrativ din 16.10.2020 prin care s-a dispus restituirea avocatului Al.H. în calitate de reprezentant al lui P.V. apelul declarat împotriva hotărîrii Judecătoriei Soroca, sediul Florești din 14.05.2020, emisă în cauza civilă la cererea de chemare în judecată formulată de P.N. către P.V., intervenient accesoriu Organul de tutelă și curatelă Florești privind desfacerea căsătoriei, determinarea domiciliului copilului, încasarea pensiei de întreținere, cu remiterea apelantului a cererii de apel cu toate documentele anexate.

Instanța de apel adoptând soluția în cauză a reținut că, la 17.09.2019 P.N. s-a adresat cu cerere de chemare în judecată către P.V., intervenient accesoriu Organul de tutelă și curatelă Florești privind desfacerea căsătoriei, determinarea domiciliului copilului, încasarea pensiei de întreținere.

Prin hotărârea Judecătorei Soroca, sediul Florești din 14.05.2020 acțiunea civilă s-a admis parțial.

La 01.06.2020 avocatul Al.H. în calitate de reprezentant al lui P.V. a declarat apel preliminar împotriva hotărârii respective.

Prin încheierea Curții de Apel Bălți din 17.09.2020 nu s-a dat curs cererii de apel. S-a acordat apelantului termen pînă la 13.10.2020 ora 17.00 pentru prezentarea cu semnătură olografă a apelului motivat pentru toți participanții la proces și a dovezii de plată a taxei de stat în mărime de 2 105 lei, cu înregistrarea acestora pînă la data limită în secția evidență și documentare procesuală a instanței de apel -13.10.2020 ora 17.00.

Analizând materialele cauzei în raport cu legea relevantă speței, Colegiul civil a considerat necesar de a restitui cererea de apel din considerentele ce urmează.

Potrivit art.369 alin.(11) Cod de procedură civilă, asupra restituirii cererii de apel decide un complet din 3 judecători, fără citarea participanților la proces. Instanța de apel poate convoca participanții la proces în ședință prealabilă doar în cazul stabilit la alin.(1) lit.b).

În susținerea concluziei enunțate, instanța de apel a reținut prevederile art.368 alin.(1), (2) Cod procedură civilă, potrivit cărora dacă cererea de apel nu întrunește condițiile prevăzute la art.364 și 365 și dacă cererea este depusă fără plata taxei de stat, instanța de apel, în termen de 10 zile de la repartizarea dosarului, dispune printr-o încheiere, fără înștiințarea participanților la proces, să nu se dea curs cererii, acordând apelantului un termen pentru lichidarea neajunsurilor. Dacă apelantul îndeplinește în termen indicațiile din încheierea judecătorească, apelul se consideră depus la data prezentării inițiale.

Conform art.369 alin.(1) lit.a) Cod procedură civilă, instanța de apel restituie, printr-o încheiere, cererea dacă apelantul nu a îndeplinit în termen indicațiile instanței de apel din încheierea emisă în conformitate cu art.368 alin.1).

Cu referire la normele legale menționate, instanța de apel a constatat că prin hotărârea Judecătorei Soroca, sediul Florești din 14.05.2020 acțiunea civilă formulată de P.N. către P.V., intervenient accesoriu Organul de tutelă și curatelă Florești privind desfacerea căsătoriei, determinarea domiciliului copilului, încasarea pensiei de întreținere, s-a admis parțial.

La 01.06.2020 avocatul Al.H. în calitate de reprezentant al lui P.V. a declarat apel preliminar împotriva hotărârii respective.

Prin încheierea Curții de Apel Bălți din 17.09.2020 nu s-a dat curs cererii de apel. S-a acordat apelantului termen pînă la 13.10.2020 ora 17.00 pentru prezentarea cu semnătură olografă a apelului motivat pentru toți participanții la proces și a dovezii de plată a taxei de stat în mărime de 105 lei, cu înregistrarea acestora pînă la data limită în secția evidență și documentare procesuală a instanței de apel -13.10.2020 ora

17.00. 3 12. Copia încheierii din 17.09.2020 a Curții de Apel Bălți a fost recepționată de apelant contra semnătură în avizul de recepție la 26.09.2020.

Art.100 alin.(1) Cod procedură civilă prevede că cererea de chemare în judecată și actele de procedură se comunică participanților la proces și persoanelor interesate, contra semnătură, prin intermediul persoanei împuternicite, prin poștă, cu scrisoare recomandată și cu aviz de primire, prin intermediul biroului executorului judecătoresc, la adresa electronică indicată în cererea de chemare în judecată sau înregistrată prin intermediul Programului integrat de gestionare a dosarelor, sau prin alte mijloace care să asigure transmiterea textului cuprins în act și confirmarea primirii lui, precum și prin delegație judiciară.

Colegiul civil a notat că în termenul acordat neajunsurile menționate în încheierea de a nu da curs apelului, n-au fost lichidate, prin urmare instanței n-a fost prezentat apelul motivat în copii pentru toți participanții la proces și a dovada de plată a taxei de stat în mărime de 105 lei.

Colegiul a notat și faptul că în pofida faptului că în cererea de apel nemotivată se face mențiunea că apelul motivat va fi depus după recepționarea hotărîrii motivate, acesta nu a fost depus nici pînă la momentul emiterii prezentei încheieri, cu toate că hotărîrea motivată a recepționat-o încă la 26.06.2020.

Instanța de apel a menționat că termenul acordat pentru înlăturarea neajunsurilor, care au servit temei pentru a nu da curs cererii de apel, este unul imperativ, iar apelantul n-a lichidat neajunsurile în termenul stabilit de instanță, corespunzător, Colegiul conchide că omisiunea respectivă este imputabilă apelantului, lipsa diligenței devenind culpabilă și opozabilă acestuia.

În conformitate cu art.56 alin. (3) Cod de procedură civilă, participanții la proces sînt obligați să se folosească cu bună-credință de drepturile lor procedurale. În cazul abuzului de aceste drepturi sau al nerespectării obligațiilor procedurale, se aplică sancțiunile prevăzute de legislația procedurală civilă.

S-a notat în acest sens cauza Perez de Rada Cavanilles v.Spania, 28 octombrie 1998, §§ 43-44, în care Curtea Europeană a Drepturilor Omului a subliniat că stabilirea bazei legale a unei acțiuni de către instanță și termenele-limită pentru introducerea unei acțiuni se numără printre limitările permise ale dreptului de acces la o instanță, cu condiția ca acestea să nu restricționeze accesul unei persoane la un tribunal de o manieră care îi afectează chiar esența dreptului sau când nu urmăresc un scop legitim ori nu există o relație rezonabilă de proporționalitate între mijloacele utilizate și scopul care trebuie atins.

Pornind de la caracterul obligatoriu al actelor judecătorești de dispoziție, justițiabilul trebuie să-și ajusteze conduita la indicațiile reflectate în actul de dispoziție judecătoresc emis, dacă prin acesta destinatarului i-a fost fixat un termen-limită (termen de primire) pentru prezentarea dovezii de achitare a taxei de stat pentru cererea de chemare în judecată sau cererea de apel motivat, astfel încât acesta urmează să se conformeze cerințelor în discuție pînă la data și ora stabilită, să prezinte actele enunțate și să se asigure că ele vor ajunge la destinatar (la instanța de judecată) cel târziu la momentul stabilit în prealabil de către instanță. O altă abordare decât aceasta va echivala cu o încălcare a termenului de procedură, fixat de instanță.

În consecință, Colegiul, cu aplicarea raționamentelor conținute în hotărârile Curții Europene a Drepturilor Omului adoptate în 23.10.2007 și, respectiv, în 29.08.2000, pe marginea cauzelor Oleksiy Grygorovych Boyko c.Ucrainei și Saura Bustamante c.Spaniei, a considerat că era de sarcina apelantului să ia măsurile corespunzătoare pentru a asigura executarea actelor procedurale a instanței de apel.

Concluzii:

Divorțul este un fenomen social grav, care trebuie abordat împreună și într-o manieră cuprinzătoare, inclusiv prin formarea unei culturi interne ridicate a individului, capacitatea de a rezolva conflictele într-un mod civilizată și constructiv și, cel mai important, să poarte responsabilitatea pentru soarta celor dragi. Și, după cum se menționează în doctrina clasică „Atitudinea față de copii este o măsură inconfundabilă a demnității spirituale a unei persoane” (Y. Bryl).

Mai recent, în practica judiciară, în marea majoritate a cazurilor pentru a determina locul de reședință al copiilor au fost luate în favoarea mamei. Acest lucru s-a datorat alineatului 6 din Convenția privind drepturile copilului, potrivit căreia, copiilor nu li se recomandă să fie despărțiți de mama lor, fără o necesitate evidentă și urgentă. Cu toate acestea, se observă că, atunci când se i-au în considerare cazurile privind determinarea locului de domiciliu al copilului, este necesar să se evalueze echilibrul dintre interesele copiilor, bazându-se pe Convenția ONU privind drepturile copilului, care nu stabilește dispoziții discriminatorii privind prioritatea lăsării unui copil cu o mamă (principiul egalității drepturilor și îndatoririlor părinților).

Prin urmare, instanța de judecată trebuie să investigheze în mod obiectiv situația, în acest scop, instanțele ar trebui să dispună de un diagnostic psihologic și pedagogic al copilului, să solicite o descriere a locului de reședință al părinților, al locului de muncă și al naturii muncii lor (munca pe schimb, lipsa timpului, călătorii de afaceri lungi), acte privind examinarea condițiilor de viață, informații de la dispensarele narcologice și neuropsihiatrice, centrele de detoxifiere. Astfel, este posibil să se respecte cel mai important principiu al dreptului familiei - de a ține cont de interesele copilului. Pentru copil nu trebuie să existe situații stresante inutile, incertitudine psihologică, necesitatea unei adaptări constante la noile condiții.

Astfel, prin concluzie, putem menționa faptul că, copiii se nasc cu libertăți fundamentale și cu drepturi inerente oricărei ființe umane. Aceasta este premisa de bază a Convenției Națiunilor Unite cu privire la Drepturile Copilului - un tratat internațional privind drepturile omului, care transformă viețile copiilor și a familiilor lor pe întreg globul. În fiecare țară, inclusiv în R. Moldova, specialiști din diferite structuri, ar trebui să lucreze, pentru a asigura fiecărui copil, de la noi din țară, drepturile la supraviețuire, sănătate și educație, la familie, la joacă și identitate culturală, la protecție contra exploatării și a tuturor formelor de abuz, trebuie să lucreze pentru a le face auzită vocea și pentru a le fi luată în considerație opinia, în toate problemele ce-i afectează.

Prin urmare, efectuând o analiză obiectivă și multiaspectuală asupra practicii judiciare cu privire la examinarea cauzelor civile privind stabilirea domiciliului copiilor minori din raza de activitate a Curții de Apel Bălți, în general se atestă respectarea

normelor legale a Codului Civil și Codului de Procedură Civilă a Republicii Moldova la emiterea hotărârilor pe caz de către primele instanțe, însă se mai constată și cazuri privind netemeinicia hotărârilor primelor instanțe în latura: nestabilirii de către instanțele de fond a tuturor circumstanțele cauzei care au importanță pentru soluționarea justă a pricinii și constatarea eronată a circumstanțelor speței, analizei superficiale a probele cauzei, aspecte care au viciat temeinicia hotărârilor instanțelor de fond cu determinarea casării lor integrale sau parțiale de către instanța de apel și pronunțarea unor noi decizii.

De asemenea, a fost reținută netemeinicii concluziei judiciare a instanței de fond într-u cât cauza a fost judecată de instanță în absența unui participant la proces căruia nu i s-a comunicat locul, data și ora ședinței de judecată, fapt ce a determinat instanța de apel de a admite apelul declarant pe caz, cu casarea integrală a hotărârii instanței de fond cu restituirea pricinii la rejudecare, într-un alt complet de judecată.

Urmează a fi menționat și faptul că în cauze civile privind stabilirea domiciliului copiilor minori în majoritatea cazurilor parvenite spre examinare în instanța de apel, se constată că instanța de apel prin încheiere restituie apelul, din motiv că: la depunerea apelului nu s-a anexat dovada de plată a taxei de stat; nu a fost depus de către apelant, apelul motivat pe caz; apelul a fost depus în afara termenului legal, iar apelantul nu a solicitat repunerea în termen și fără motive întemeiate nu se lichidează de către apelanți neajunsurile în baza termenului stabilit de către instanța de apel.

Instanțele de fond urmează să examineze cauzele efectuând o vastă cercetare, multiaspectuală și obiectivă a circumstanțelor cauzei cu verificarea tuturor aspectelor de fapt și de drept ce au importanță pentru justa soluționare a cauzelor civile, pentru adoptarea și pronunțarea hotărârilor legale și motivate, în scopul efectuării unei justiții echitabile și imparțiale.

Pentru a întruni obiectivul diminuării erorilor judiciare asemenea celor sus menționate, care ar avea drept scop pronunțarea unor hotărâri judecătorești legale și întemeiate, și în scopul unei practici judiciare uniforme, avînd în vedere rezultatele generalizării în cauză,

SE PROPUNE:

A se discuta prezenta nota informativă în cadrul ședinței operative a Colegiilor civile și de Contencios Administrativ al Curții de Apel Bălți.

**Coordonator,
Judecător al Colegiului Civil și
de Contencios administrativ
al Curții de Apel Bălți**

Diana Stănilă

**Executor, Specialist principal a
Direcției Sistemizare, Generalizare
a Practicii Judiciare și Relații cu publicul**

Mariana Alexei